

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2019/20:AU5y

Vårändringsbudget för 2020

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över Vårändringsbudget för 2020 (prop. 2019/20:99) samt de eventuella motioner som väckts med anledning av propositionen, i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet konstaterar att en följdmotion väckts med anledning av propositionen. Utskottet begränsar sitt yttrande till de förslag i propositionen som gäller ändrade utgiftsramar och ramanslag för 2020 inom utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Utskottet föreslår att finansutskottet tillstyrker att riksdagen för budgetåret 2020 beslutar om ändringar inom utgiftsområdena 13 och 14 i enlighet med vad som föreslås i propositionen.

I yttrandet finns en avvikande mening (M) och tre särskilda yttranden (SD, V, KD).

Utskottets överväganden

Propositionen

Regeringen anger inledningsvis att sedan riksdagen fattade beslut om statens budget för 2020 har förutsättningarna för den ekonomiska politiken förändrats på ett genomgripande sätt. Spridningen av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 har inneburit en global kris, med stora konsekvenser för människors liv och hälsa. Samtidigt har virusutbrottet fått mycket stora effekter på ekonomin i Sverige och internationellt.

Regeringen pekar på att den redan i fem propositioner lämnat förslag till ändringar i budgeten för 2020 för att mildra effekterna av virusutbrottet och minska virusets spridning. I propositionen Vårändringsbudget för 2020 (prop. 2019/20:99) lämnas förslag om ytterligare åtgärder som regeringen anser vara nödvändiga för att mildra utbrottets effekter för Sverige och svensk ekonomi.

För utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering föreslår regeringen att ramen ska vara 10 120 663 000 kronor för 2020, vilket innebär en ökning med 5 000 000 kronor jämfört med vad som tidigare beslutats av riksdagen (tabell 1.1 i propositionen).

Regeringen anför att Jämställdhetsmyndigheten under 2018 och 2019 haft i uppdrag att stödja universitet och högskolor i deras arbete med jämställdhetsintegrering. Regeringen anser att stödet bör fortsätta även under 2020 och föreslår därför att anslaget till myndigheten ökas med 5 000 000 kronor.

För utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv föreslår regeringen att ramen ska vara 92 901 487 000 kronor för 2020, vilket innebär en ökning med 10 722 500 000 kronor jämfört med vad som tidigare beslutats av riksdagen (tabell 1.1 i propositionen).

När det gäller Arbetsförmedlingen påminner regeringen om att myndigheten fått i uppdrag att säkerställa, och vid behov återställa, en ändamålsenlig lokal närvaro på ett antal orter. Vidare anger regeringen att utbrottet av det nya coronaviruset påverkar arbetsmarknaden och bl.a. innebär en ökad arbetslöshet. För att Arbetsförmedlingen ska kunna hantera detta och säkerställa en likvärdig service i hela landet föreslår regeringen att anslaget för myndighetens förvaltningskostnader ökas med 330 000 000 kronor.

När det gäller utgifter för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd hänvisar regeringen till att riksdagen tidigare under våren beslutat om ökade medel för att finansiera tillfälliga ändringar i arbetslöshetsförsäkringen samt tillfälligt höjda tak för den inkomstrelaterade arbetslöshetsersättningen och för grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen gör bedömningen att antalet arbetslösa blir betydligt högre än tidigare beräkningar, främst på grund av de effekter som spridningen av det nya coronaviruset har på arbetsmarknaden, vilket innebär ökade utgifter för detta ändamål. Dessutom innebär ett utnyttjande av anslagskrediten för arbetslöshetsersättning att resursutrymmet för innevarande år har minskat. Regeringen ser också ett

behov av ett tillfälligt bidrag till arbetslöshetskassorna för att undvika långa handläggningstider.

Vidare anför regeringen att den ökande arbetslösheten innebär fler deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar, vilket ökar utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning.

Sammantaget innebär regeringens förslag att anslaget till bidrag för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd ökas med 7 542 000 000 kronor.

Det nya coronavirusets effekter i form av ökad arbetslöshet leder även regeringen till bedömningen att omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska insatserna bör öka, bl.a. för att fler ska kunna delta i insatser som leder till arbete. Regeringen pekar särskilt på arbetsmarknadsutbildning, extratjänster samt stöd- och matchningstjänster. Regeringen anser även att kommunernas möjligheter att skapa sommarjobb för ungdomar bör stärkas. Sammantaget tillförs anslaget för kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser 1 164 000 000 kronor.

Regeringen gör också bedömningen att antalet konkurser och rekonstruktioner kommer att öka. Regeringen föreslår därför att anslaget för bidrag till lönegarantiersättning ökas med 1 629 000 000 kronor.

När det gäller övriga ändringar inom utgiftsområde 14 anför regeringen att utvecklingen på arbetsmarknaden motiverar att förlänga den maximala tiden med rätt till stöd för nystartsjobb för de som redan har nystartsjobb. Regeringen gör vidare bedömningen att en försvagad svensk kronkurs innebär behov av ökade medel för medlemsavgiften till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Finansieringen görs delvis genom minskade anslag för Arbetsmiljöverket, Arbetsdomstolen och Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Minskningarna bedöms dock inte påverka den verksamhet som finansieras från dessa anslag.

För att verksamheten vid Medlingsinstitutet ska kunna bedrivas på en oförändrad nivå föreslås slutligen ökade medel till myndigheten på grund av en icke avsedd minskning i budgetpropositionen för 2020.

Motionen

Moderaterna anser i kommittémotion 2019/20:3606 av Elisabeth Svantesson m.fl. att det behövs ett strategibyte för att rädda jobben. Krispolitiken bör fokusera på hur svenska företag kan övervintra för att sedan, när ekonomin öppnas upp, lägga kraft på att lösa de strukturella problem Sverige har. Moderaterna vill gå längre än regeringen och anser att regeringen snarast bör utvärdera det begränsade tillskottet till korttidsarbete (yrkande 1). Enligt Moderaterna är det inom flera branscher svårt att permittera på deltid, och partiet vill därför att stödet till korttidsarbete utvidgas till att också gälla heltidspermitteringar.

I motionen har Moderaterna också förslag om att regeringen senast den 31 maj 2020 ska utvärdera kommunernas och regionernas behov av resurser med anledning av den ökade belastningen på sjukvård och omsorg samt minskade

intäkter med anledning av coronapandemin (yrkande 2) och att regeringen skyndsamt bör analysera omfattningen av de extraordinära kostnader för sjukvård och äldreomsorg som kommuner och regioner har drabbats av med anledning av coronapandemin (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ofta framhållit vikten av en aktiv arbetsmarknadspolitik, bl.a. för att motverka att personer stängs ute från arbetsmarknaden och för att hålla sysselsättningen uppe vid en ekonomisk avmattning. I och med den pågående coronakrisen blir den aktiva arbetsmarknadspolitiken särskilt viktig för att bättre möta en utveckling där fler bedöms bli arbetslösa. Under de senaste veckorna har regeringen och samarbetspartierna, med brett stöd i riksdagen, vidtagit åtgärder som saknar motstycke i Sveriges moderna historia, bl.a. för att rädda normalt sett starka företag som riskerar att gå under i den pågående krisen. Men trots dessa insatser vet vi att det inte går att rädda alla jobb i alla företag. Därför behövs det också åtgärder för att stärka tryggheten för dem som nu blir av med jobbet eller redan har blivit det.

Här spelar Arbetsförmedlingen givetvis en viktig roll, och utskottet anser att i dessa tider måste fokus för myndigheten vara situationen här och nu och på att möjliggöra att alla individer som skrivs in hos myndigheten får det stöd de behöver. Utskottet delar därmed regeringens bedömning att Arbetsförmedlingen behöver ytterligare medel för att kunna hantera ett ökande antal arbetslösa och säkerställa en likvärdig service i hela landet. Utskottet vill i sammanhanget påminna om att Arbetsförmedlingen fått i uppdrag att säkerställa, och vid behov återställa, en ändamålsenlig lokal närvaro på ett antal orter.

Som en följd av den pågående pandemin med ökande arbetslöshet behöver också omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska insatserna öka. Det gäller bl.a. arbetsmarknadsutbildning, extratjänster samt stöd- och matchningstjänster. Utskottet stöder också förslaget om att förlänga den maximala tiden med rätt till stöd för nystartsjobb för de som redan har nystartsjobb. Liksom regeringen anser utskottet även att kommunernas möjligheter att skapa sommarjobb för ungdomar behöver stärkas.

Den ökande arbetslösheten ställer också krav på att arbetslöshetsförsäkringen anpassas. Utskottet anser att de tillfälliga ändringarna i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen tidigare föreslagit och riksdagen beslutat om, bl.a. lättnader i medlems- och arbetsvillkor samt tillfälligt höjd inkomstrelaterad ersättning och höjt grundbelopp, är rimliga och väl avvägda. I och med att antalet arbetslösa förväntas öka ytterligare anser utskottet att anslaget för detta ändamål behöver ökas. Den ökade arbetslösheten innebär även fler deltagare i de arbetsmarknadspolitiska insatserna, vilket motiverar ökade anslag för utgifter för aktivitetsstöd.

Avslutningsvis vill utskottet inskräpa att coronapandemin är ett allvarligt hot mot människors liv och hälsa. I spåren följer allvarliga ekonomiska

konsekvenser. I oroliga tider som dessa krävs det aktiva åtgärder för att rädda jobben och företagen samt för att hantera en stigande arbetslöshet.

Därmed anser utskottet att regeringens förslag i propositionen i de delar de berör utskottets beredningsområde bör tillstyrkas.

Stockholm den 14 maj 2020

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Gulan Avci (L), Mats Green (M), Martin Adahl (C), Malin Danielsson (L), Ciczie Weidby (V), Johan Hultberg (M), Lotta Olsson (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Helene Hellmark Knutsson (S), Niklas Karlsson (S), Maria Gardfjell (MP), Larry Söder (KD), Adam Marttinen (SD), Michael Rubbestad (SD) och Tobias Andersson (SD).

Avvikande mening

Vårändringsbudget för 2020 (M)

Mats Green (M), Johan Hultberg (M) och Lotta Olsson (M) anför:

De politiska beslut som fattas våren 2020 kommer att prägla hela det svenska 20-talet, och det gäller bl.a. om och hur vi lyckas rädda jobben från effekterna av virusutbrottet. Ju fler jobb vi kan rädda nu, desto snabbare blir ekonomins återhämtning. Moderaterna anser att krispolitiken bör fokusera på att se till att svenska företag kan övervintra för att sedan, när ekonomin öppnas upp, lägga kraft på att lösa de strukturella problem Sverige har. Om vi inte tillsammans gör tillräckligt nu, riskerar Sverige att få massarbetslöshet och gå in en djup och långvarig recession senare.

Som utskottet påpekar har regeringen, med brett stöd i riksdagen, under de senaste veckorna vidtagit ett antal åtgärder, bl.a. för att rädda normalt sett starka företag som riskerar att gå under i den pågående krisen. I stora delar står vi också bakom de insatser regeringen presenterar i Vårändringsbudget för 2020. I ett antal frågor vill vi dock gå längre än regeringen, och vi vill se ett strategibyte, bl.a. när det gäller möjlighet till heltidspermittering. Syftet med stödet för korttidsarbete, även kallat korttidspermittering, är att företag som drabbas av en extern oförutsedd kris, som exempelvis coronapandemin, ska ha ekonomiska möjligheter att behålla sin personal och kunna växla upp snabbt igen när läget förbättras.

Med nuvarande regler är det möjligt att få stöd utifrån olika nivåer för arbetstidsminskning. Inom flera branscher är det dock svårt att permittera på deltid, och det behövs därför ett system som tillåter att viss personal permitteras i större utsträckning, medan annan personal kan jobba vidare. Det är nu centralt att så många som möjligt behåller sina anställningar och sin förankring på arbetsmarknaden. Moderaterna vill därför att stödet till korttidsarbete utvidgas till att också gälla heltidspermitteringar, där staten står för 75 procent av kostnaden. Arbetsgivare och arbetstagare delar på resterande del av kostnaden. Det innebär att stödet blir mer flexibelt och kan anpassas efter fler arbetsgivares behov. Vi anser därför att regeringen snarast bör utvärdera det begränsade tillskottet till korttidsarbete.

Därmed anser vi att motion 2019/20:3606 yrkande 1 bör tillstyrkas.

Vidare anser vi att finansutskottet bör tillstyrka förslagen om att regeringen senast den 31 maj 2020 ska utvärdera kommunernas och regionernas behov av resurser med anledning av den ökade belastningen på sjukvård och omsorg samt minskade intäkter med anledning av coronapandemin (yrkande 2) och om att regeringen skyndsamt bör analysera omfattningen av de extraordinära

kostnader för sjukvård och äldreomsorg som kommuner och regioner har drabbats av med anledning av coronapandemin (yrkande 3).

Särskilda yttranden

1. Särskilt yttrande (SD)

Adam Marttinen (SD), Michael Rubbestad (SD) och Tobias Andersson (SD) anför:

Det är väl känt att Sverigedemokraterna under lång tid haft invändningar mot den politik som förts på i första hand integrationsområdet. Men även när det gäller arbetsmarknadspolitiken finns det mycket som vi skulle vilja göra annorlunda. Och de problem som Sverigedemokraterna har påtalat försvinner givetvis inte i och med den pågående krisen, snarare förvärras konsekvenserna av en dysfunktionell migrations- och integrationspolitik, segregation, utanförskap och långtidsarbetslöshet. På grund av det svåra ekonomiska läge som råder i pandemins spår har dock Sverigedemokraterna valt att inte väcka någon motion med anledning av regeringens förslag till ändrad budget för innevarande år. Vi hänvisar här till Sverigedemokraternas ställningstagande i finansutskottets beredning av Vårändringsbudget för 2020.

Vi vill också hänvisa till partimotion 2019/20:3603 av Jimmie Åkesson m.fl. med anledning av 2020 års ekonomiska vårproposition där Sverigedemokraterna lägger fram sin politik för att framöver möta krisen. Vi har bl.a. förslag om slopad arbetsgivar- och egenavgift och om en förstärkning av systemet med korttidspermittering. I övrigt när det gäller arbetsmarknadsutskottets ansvarsområden kommer vi att återkomma i andra sammanhang, närmast i samband med höstens behandling av budgetpropositionen för 2021.

2. Särskilt yttrande (V)

Ciczie Weidby (V) anför:

Jag står i huvudsak bakom de insatser regeringen presenterar i Vårändringsbudget för 2020. Om något har jag invändningar mot vad som saknas, och det gäller även tidigare åtgärder som föreslagits med anledning av den pågående coronakrisen. Överlag efterfrågar Vänsterpartiet ett mer balanserat svar på den ekonomiska krisen. Företagen har fått stora omfattande stöd och mer förväntas komma, samtidigt som sjukvården, äldreomsorgen och Arbetsförmedlingen går på knäna på grund av otillräckliga resurser.

I partimotion 2019/20:3605 av Jonas Sjöstedt m.fl. med anledning av 2020 års ekonomiska vårproposition lägger Vänsterpartiet fram sin politik för att framöver möta krisen och redovisar vad som behöver göras utöver det som regeringen har gjort. I övrigt när det gäller arbetsmarknadsutskottets ansvarsområden – bl.a. måste stora ansträngningar göras inom arbetsmarknadspolitiken – kommer jag att återkomma i andra sammanhang, närmast i samband med höstens behandling av budgetpropositionen för 2021.

3. Särskilt yttrande (KD)

Larry Söder (KD) anför:

Som utskottet påpekar har regeringen, med brett stöd i riksdagen, under de senaste veckorna vidtagit ett antal åtgärder, bl.a. för att rädda normalt sett starka företag som riskerar att gå under i den pågående krisen. I stora delar står Kristdemokraterna också bakom de insatser regeringen presenterar i Vårändringsbudget för 2020. I ett antal frågor vill Kristdemokraterna dock gå längre än regeringen, det gäller bl.a. korttidspermitteringssystemet som vi vill bygga ut så att permittering upp till 90 procent blir möjlig, att även visstidsanställda skyddas och att lönetaket i systemet höjs från 44 000 kronor till 50 000 kronor i månadslön så att fler yrkesgrupper omfattas fullt ut. Kristdemokraterna vill också se sänkta arbetsgivaravgifter för vissa branscher och ett stödpaket för det civila samhällets organisationer.

I partimotion av 2019/20:3604 av Ebba Busch m.fl. med anledning av 2020 års ekonomiska vårproposition lägger Kristdemokraterna fram sin politik för att ta Sverige igenom krisen och föreslår vad som behöver göras utöver det som regeringen har gjort. I övrigt när det gäller arbetsmarknadsutskottets ansvarsområden kommer jag att återkomma i andra sammanhang, närmast i samband med höstens behandling av budgetpropositionen för 2021.